

11. Безклубий І. Правова відповідальність. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. № 91. С. 8–10.

12. Назар Ю.С., Проць І.М. Адміністративна та фінансово-правова відповідальність за порушення бюджетного законодавства: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 172 с.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, трьохаспектний підхід, природне право.

Ключевые слова: административная ответственность, триаспектный подход, природное право.

Key words: administrative responsibility, three-dimensional approach, natural law.

Хендель Наталія Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент,

докторант Національного університету «Одеська юридична академія»

ПАНДЕМІЯ COVID-19 І МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Проблематика боротьби з інфекційними захворюваннями, включаючи COVID-19, зусилля міжнародного співтовариства щодо вдосконалення систем охорони здоров'я держав, що розвиваються протягом декількох десятиліть актуалізували питання міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я.

Інституційною основою універсального співробітництва в галузі охорони здоров'я, включаючи боротьбу з поширенням COVID-19, є Всесвітня організація охорони здоров'я, яка була створена в 1945 році на Конференції Об'єднаних Націй з міжнародних організацій у Сан-Франциско. Було прийнято рішення надати майбутньої організації статус спеціалізованої установи ООН. У 1946 р. Міжнародна конференція з охорони здоров'я в Нью-Йорку прийняла Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). На сьогоднішній день до складу ВООЗ входять 193 держави-члена.

У ХХІ столітті проблематика охорони здоров'я перейшла в розряд глобальних проблем сучасності, включаючи забезпечення справедливого доступу до основних видів медико-санітарної допомоги

та колективний захист від транснаціональних загроз. Глобалізація призвела до переходу загроз колективному і індивідуальному здоров'ю на інший, новий якісний рівень, і до появи нових загроз, що спричинило необхідність спільних дій в галузі охорони здоров'я зусиллями всієї світової спільноти. Вони пов'язані як зі змінами самій природі захворювань, так і в появі нових захворювань, і шляхів їх поширення. Глобалізація створила умови для стрімкого поширення інфекційних хвороб, долаючи державні кордони.

Поза сумнівом, епідемії і пандемії мають значний вплив на міжнародні відносини та міжнародне право. Серед іншого, саме вони привели до посилення прикордонного контролю, введення карантинних заходів, створення санітарних комісій і конгресів, укладання міжнародних угод в санітарно-епідеміологічній сфері. Основним каталізатором міжнародного співробітництва держав у сфері охорони здоров'я спочатку були епідемії, насамперед чумні і холерні.

Саме цей напрям співпраці держав у сфері охорони здоров'я був першим і довгий час основним, і лише в другій половині ХХ століття сферою співпраці стало забезпечення колективного та індивідуального здоров'я, допомога у створенні та підтримці національних систем охорони здоров'я і гарантування права на здоров'я. Основним координатором цієї співпраці є Всесвітня організація охорони здоров'я, на якій зосереджена основна координуюча роль у боротьбі з пандемією COVID-19.

ВООЗ прийняла резолюцію «Відповідь COVID-19». Резолюція «Відповідь COVID-19» ВООЗ була внесена за підтримки понад 110 держав, включаючи Австралію, 27 держав-членів ЄС, Україну, Японію, Великобританію, Канаду та інших, до них пізніше приєдналися 54 африканських держави. Жодна із 194 держав-членів ВООЗ не висловилася проти проекту резолюції «Відповідь COVID-19», включаючи США та КНР.

Текст резолюції «Відповідь COVID-19» починається зі встановлення наслідків COVID-19 від смертності до негативного впливу на фізичне та психічне здоров'я та соціальне самопочуття. Зазначається і катастрофічні наслідки для економіки та суспільства через загострення нерівності як в самих державах так і між державами.

У резолюції «Відповідь COVID-19» акцентується увага на відповідальності урядів держав ухвалювати та впроваджувати відповідні заходи щодо боротьби з пандемією COVID-19, враховуючи особливості національної системи охорони здоров'я та інші. На 194 держав-членів ВООЗ покладені обов'язки виконувати положення Статуту (Конституції) ВООЗ 1946 р. та Міжнародних медико-санітарних правил 2005 р.

Окремо вказується на статутний (конституційний) мандат ВООЗ, як координуючої установи міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я, і «визначаючи її ключову керівну роль в рамках більш широкого реагування Організації Об'єднаних Націй та важливість посилення багатостороннього співробітництва у подоланні пандемії COVID-19 та її значних негативних наслідків».

У рамках ООН 2 квітня 2020 р. була прийнята резолюція Генеральної асамблеї 74/270 «Глобальна солідарність у боротьбі з коронавірусним захворюванням 2019 р. (COVID-19)». У ній підкреслена центральна роль системи ООН у співробітництві щодо прийняття глобальних заходів з недопущення та стримування поширення COVID-19; визнано, що ВООЗ відіграє найважливішу роль у боротьбі з поширенням COVID-19; вказано, що боротьба з COVID-19 можлива шляхом прийняття глобальних заходів на основі єдності, солідарності та активного багатостороннього співробітництва; підкреслено, що у глобальній відповіді на загрозу COVID-19 необхідна повна повага до прав людини і недопущення дискримінації, расизму та ксенофобії; міститься перелік напрямів міжнародного співробітництва, які необхідно активізувати, а саме: обмін інформацією, науковими знаннями і досвідом, включаючи досвід імплементації рекомендацій та стандартів ВООЗ.

Наступною резолюцією, яка була прийнята Генеральною асамблеєю ООН, стала 74/274 «Міжнародне співробітництво з метою забезпечення глобального доступу до ліків, вакцин і медичного обладнання для протидії COVID-19» від 20 квітня. Її авторами стали 75 держав, включаючи Україну. Ця резолюція закріплює алгоритм співробітництва ВООЗ та інших відповідних установ системи ООН, включаючи міжнародні фінансові установи, щодо рекомендацій у оперативному розширенні масштабів виробництва, зміцненні виробничо-збутових

ланцюгів, які сприяють справедливому, транспарентному, рівному, ефективному і своєчасному доступу до засобів профілактики, лабораторних досліджень, реагентів і допоміжних матеріалів, основних предметів медичного призначення, нових засобів діагностики, ліків і майбутніх вакцин проти COVID-19. Також у резолюції 74/274 зазначається, що така медична продукція має бути доступна для всіх, хто її потребує, включаючи держави, що розвиваються.

Міжнародне співробітництво в рамках існуючих міжурядових організацій є одним з механізмів боротьби з пандемією COVID-19 та її наслідками. Чітка співпраця держав, а не «індивідуальна ізоляція» сприяють виробленню алгоритмів протидії пандемії COVID-19, проте основна робота ще попереду щодо аналізу малоефективності існуючого на момент початку пандемії COVID-19 міжнародного механізму боротьби з інфекційними захворюваннями.

1. Ключові слова: пандемія COVID-19, Всесвітня організація охорони здоров'я, Організація Об'єднаних Націй, охорона здоров'я, міжнародне право.

2. Ключевые слова: пандемия COVID-19, Всемирная организация здравоохранения, Организация Объединенных Наций, здравоохранение, международное право.

3. Key words: COVID pandemic – 19, World Health Organization, United Nations, healthcare, international law.

Короткий Тимур Робертович

*віце-президент Української асоціації міжнародного права
кандидат юридичних наук, доцент*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ МОРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА У ПЕРІОД ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

В період збройного конфлікту на морі щодо захисту морського середовища діють як загальні, так і спеціальні норми [1].

Загальне зобов'язання захищати та зберігати морське середовище (ст. 192 Конвенції 1982 р.) розповсюджується на усю діяльність у Світовому океані. Але, стаття 236 Конвенції 1982 р., що носить наз-